

Απεικόνιση της ουσίας των πραγμάτων

ΧΑΝΝΟ ΕΤΕΛΜΑΝ (Γκαλερί Διογένους). Μέσα στην πληθώρα των εκθέσεων επιλέγομε ορισμένες χαρακτηριστικές, της πολυμορφίας των κατευθύνσεων του εικαστικού λόγου. Αναφερόμαστε στον Γερμανό Χάννο Ετελμαν, που έχει σημαντική παρουσία στον ευρωπαϊκό χώρο, σαν χαράκτης, τοιχογράφος και ειδικευμένος στα Βιτρώ. Στην τωρινή του έκθεση παρουσιάζει χαλκογραφίες και λιθογραφίες που εντυπωσιάζουν για την τεχνική τους αρτιότητα, και την αίσθηση της υπευθυνότητας. Τα εκφραστικά του λοιπόν μέσα είναι υψηλής στάθμης, μα η τέχνη δεν γίνεται μόνο με δεξιότητες τεχνικές. Συντελείται όταν μαζί με την τεχνική περικλείνει και το αντίστοιχο υψηλό περιεχόμενο.

Κι ο Ετελμαν διαθέτει ένα πνεύμα οξύ, αιχμηρό, που εισχωρεί σε κοινωνική κριτική, άλλοτε με την ειρωνία, άλλοτε με την τραγικότητα, κι άλλοτε με τοτεμικά σύμβολα. Είναι αξιοπρόσεκτο πως στους βόρειους λαούς αναπτύσσεται η χαρακτική, με κάποια θα λέγαμε κελτική διάθεση που χρησιμοποιεί το σκληρό, το οξύ, το γωνιακό, που τελικά καταξιώνονται σαν εικαστικά γραμμικά σύμβολα.

Ισως ο Ετελμαν διαθέτει κάτι απ' αυτή τη κληρονομική καταβολή, και η βασική του επιδίωξη είναι ν' απεικονίσει την ουσία των πραγμάτων, τον πυρήνα των γεγονότων, απαλλαγμένο απ' τα επουσιώδη, περιεκτικά σύντομα, με βαθιές χαράξεις στα περιγράμματα. Ακόμα περνά στις χαράξεις του διάσπαρτα στοιχεία από εξπρεσιονιστικές τάσεις. Χαρακτηριστικές είναι οι έξι χαλκογραφίες με αυτοπροσωπογραφία του, που δείχνουν τις διάφορες συνυπάρχουσες πλευρές της προσωπικότητάς του.

Αναζήτηση αισιοδοξίας

ΗΡΩ ΚΑΝΑΚΑΚΗ (Γκαλερί Ωρα). — Σε παλιότερη δουλιά της (1972), η ζωγράφος Κανακάκη ανακάτευε το μαύρο νέφος της δικτατορίας με λάμψεις από ελαστικές μορφές. Πίνακες ιδιότυπου ρεαλισμού, βιωμένου στην ελληνική πραγματικότητα. Εγκτεστημένη από καιρό στην Αγγλία απομακρυσμένη απ' τον παλιό ψυχισμό της διακονεί σ' έναν άλλο εικαστικό χώρο.

Σήμερα δεν την απασχολούν η ζέουσα πραγματικότητα, αλλά τα κατασκευαστικά προβλήματα της εικαστικής ομιλίας. Πρωταρχικό της μέλημα είναι ν' αναδείξει την αισθητική αυτοτέλεια του χρώματος, να εναρμονίσει χρωματικές αξίες, να τονίσει το δυναμισμό του. Αυτή η πρόθεση κατά ένα βαθμό, προσδιορίζει και τη θεματογραφία της. Πολλές φορές σε πίνακες μεγάλων διαστάσεων χρησιμοποιεί σε μεγάλη έκταση, χρωματιστά υφάσματα. Επεξεργάζεται λεπτομερειακά, την πτύχωσή τους, τις φωτοσκιάσεις, τη στιλπνότητά τους, και την υφή τους. Αντιπαραθέτει φωτεινά υφάσματα σε σκού-

ρους φόντους, σε βυζαντινίζοντα ασκητικά βουνά, σε λυρικά μικρολούλουδα. Στον υπ' αριθ. 23 πίνακα της έκθεσης, απεικονίζονται βουνά σκούρα καταθλιπτικά, και στο πρώτο πλάνο μαξιλάρια κόκκινα της φωτιάς. Μια κυρία πλίκιωμένη κάθεται στα μαξιλάρια και κρατά ενδεικτικά κάποια λουλούδια. Ο πίνακας τούτος μπορεί να υπενθυμίζει προσφορά σε νεκρούς να'ναι απλώς ρομαντική αναπόληση. Τα ζωηρά χρώματα των μαξιλαριών να δείχνουν την αντίθεση με το σκεπτικό, το καρτερικό πρόσωπο της γυναικείας φιγούρας. Μπορούν ακόμα όλα αυτά να υποβοηθούν τις κατασκευαστικές απαιτήσεις ενός πίνακα.

Στην πρώτη ματιά η ζωγραφική της Κανακάκη φαίνεται προσιτή, ευαγγέλιση. Μα σε βαθύτερη θεώρηση διαφαίνεται πλανόμη κάποια αναζήτηση, μια κεκαλυμμένη αγωνία, που αναζητά να συλλάβει την αισιοδοξία χωρίς να την πιστεύει. Μήπως αυτό είναι το τμήμα που καταβάλλει η Κανακάκη, για την απομάκρυνσή της απ' το χώρο της και το νεανικό αγωνιστικό της ενθουσιασμό;

Χρυσή τομή...

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΣΟΥΛΙΚΙΑΣ (Γκαλερί Κρεωνίδης). — Ο ζωγράφος Σουλικιάς ακολουθά σταθερά το δικό του εικαστικό δρόμο. Φαίνεται πως δεν φιλοδοξεί να γίνει διασημικός ζωγράφος, να καταφύγει στο μοναχισμό, ή να καταδυθεί στα ανήλια υπόγεια του υποσυνείδητου.

Προτιμά η ζωγραφική του να περπατά πάνω στη γη και ν' απεικονίζει θεματογραφικά την απέραντη αίσθηση της φυσικής πραγματικότητας. Είναι χαρισματικός τοπιγράφος, μα δεν υποδουλώνεται στα εκκρινόμενα. Γιατί έχει την ικανότητα να διανοίγει μ' αυτό κείνο το μυστικό διάλογο, που αφυπνίζουν πανάρχαιες καταβολές που δένουν τον άνθρωπο με τη γη, τα βουνά, τους ουρανούς.

Τροποποιεί τα ορόμενα, τ' αναπλάθει στο συγκινησιακό του κόσμο, ν' αποκαλύψει την ποιητική τους αναγωγή. Συχνά χρησιμοποιεί το δέντρο, που το μεταπλάθει σε φωτεινές εστίες, άλλοτε σαν φλογισμένες επικλήσεις, διάφανες άχνες που καλούν σε ανάταση. Η ιδιαιτερότητα του Σουλικιά είναι πως κατορθώνει να συλλάβει τη χρυσή τομή ανάμεσα στο πραγματικό και το ονειρικό.

Όταν όμως απεικονίζει τον άνθρωπο (έργα 32.25.10) τότε γίνεται άλλος ζωγράφος. Ενας βαρύς ανθρώπινος προβληματισμός διαχέεται με κλειστές σφιγμένες φιγούρες, με διόχυτη ανησυχία και με την κρυάδα της μοναξιάς.